

Valtuutettu Hannu Peurasaaren ja yhdeksän muun valtuutetun aloite Kemin kaupungin liikuntastrategian laatimisesta

Kaupunginvaltuusto 30.01.2023 § 13

Valtuutettu Hannu Peurasaari esitti seuraavan aloitteen:

Me allekirjoittaneet esitämme valtuustoaloitteena, että Kemin kaupunki laatii liikuntastrategian. Kemin nykyisessä kaupunkistrategiassa ei mainita liikuntastrategiaa. Lukuisissa Suomen kunnissa ja kaupungeissa asian suuri merkitys tunnustetaan, ja niissä on laadittu liikuntastrategia ohjaamaan liikuntaan liittyvää suunnittelua, tavoitteita ja päätöksentekoa.

Sote-uudistuksen voimaantumisen jälkeen elinvoiman ja hyvinvoinnin tehtävät entisestään korostuvat kaupungin tehtävien kokonaisuudessa. Liikunnan yhteiskunnallinen merkitys on valtavan suuri. Tutkimusten mukaan liian vähäinen liikunta aiheuttaa kansantaloudelle 3,2 - 7,5 miljardin euron kulut vuosittain (Vasankari & Kolu: Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnan yhteiskunnalliset kustannukset, Valtioneuvoston selvitys 2018).

Valtion liikuntaneuvoston julkaiseman Nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa 2020 – tutkimustulosten mukaan vain kolmasosa lapsista ja nuorista liikkuu suositusten mukaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2022 julkaiseman Liikuntaraportin mukaan suomalaiset eivät liiku riittävästi. Ministeriön liikuntaraportin mukaan enemmistö suomalaisesta aikuisväestöstä ei liiku terveytensä kannalta riittävästi.

Liikunnan terveyttä ja hyvinvointia ja sosiaalisuutta lisäävät ja samalla syrjäytymistä ehkäisevät vaikutukset on osoitettu monissa tieteellisissä tutkimuksissa. Tutkimusten mukaan liikunta edistää lasten ja nuorten koulumenestystä, se edistää sosiaalisuutta ja se ehkäisee syrjäytymistä, se parantaa itsetuntoa ja minäkuva ja samalla se edistää myös työelämässä tarvittavia taitoja. (Marko Kantomaa: The role of physical activity on emotional and behavioural problems, self-rated health and educational attainment among adolescents, Oulun yliopisto 2010; Marianne Niskanen: Liikunta lääkkeeksi oppimisvaikeuksiin: kvantitatiivinen tutkimus liikunnan yhteydestä oppimisvaikeuksiin ja koulumenestykseen, Oulun yliopisto 2015; Syväoja, H.J et al, The longitudinal associations of fitness and motor skills with academic achievement, Medicine & Science in Sports & Exercise 2019 ym.)

Monipuolinen liikunnan mahdollisuuksien ylläpitäminen ja niiden kehittäminen on kaupungin tehtävä. Voimassa olevan liikuntalain (10.4.2015/390) mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien

välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Kunnan tulee myös kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Ja kunnan tulee myös jatkuvasti arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Vuoden 2023 aikana voimaan tuleva liikuntalain muutos (Hallituksen esitys 259/2022) korostaa terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan asemaa ja sen tavoitteena olevaa hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämistä ja parantamista, jota edistetään kehittämällä alan toimintaa, koordinaatiota ja rahoitusta.

Lisäksi toimiva hyvinvointialuestrategia korostaa terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävän ja sairauksia ennaltaehkäisevän käyttäytymisen ja elämäntavan merkitystä. Liikunta on siinä merkittävässä roolissa.

Laatimalla liikuntastrategia voidaan luoda koko laajalle ja vaikuttavalle liikuntatoimen alalle suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja päätöksentekoa ohjaava strategiataso, joka kytkeytyy yhtäältä hyvinvointialuestrategiaan, toisaalta kaupunkistrategiaan ja sen arvoihin sekä voimassa olevan lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin ja kaupungin asukkaiden toiveisiin ja tarpeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kerää liikunnan edistäminen kunnissa -aineistoa, joka sisältää tietoja kuntien toiminnasta kuntalaisten liikunnan edistämiseksi ja liikunnan edellytysten luomiseksi. Tiedot liittyvät kuntien toimintaan laajojen väestöryhmien liikunnan edistämiseksi. Tietoja käytetään mm. liikuntalain ja poikkihallinnollisen Liikuntapolitiikan koordinaatioelimen toimintasuunnitelman seurannassa sekä Valtion liikuntaneuvoston toteuttamassa arviointityössä. Tietoja käytetään myös kuntien valtiosuoksien perusteena olevan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan (hyte-kerroin) tietopohjassa. Näin kaupungin liikuntatoimiala vaikuttaa myös kaupungin saamiin valtiosuoksiin. Lisäksi monipuoliset ja riittävän hyvät liikuntamahdollisuudet ovat aivan oleellisen suuri väestön vetovoima- ja pitovoimatekijä.

Kaiken tämän menestykselliseen suunnitteluun, johtamiseen, ohjaamiseen ja toteuttamiseen on perusteltua laatia Kemin kaupungin liikuntastrategia.

Päätös Aloite lähetettiin kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten.

Kaupunginhallitus 08.02.2023 § 50

Valmistelu

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus lähettää aloitteen hyvinvointitoimialalle valmistelua varten. Aloite tulee valmistella yhteistyössä ympäristötoimialan kanssa, huomioiden liikuntalain tulevat muutokset ja jo olemassa olevat kaupungin liikuntapalveluja ohjaavat asiakirjat, jotta nämä ovat synergiassa keskenään eikä päällekkäisyyksiä syntyisi. Mahdolliset toimenpiteet tulee

kyetä toteuttamaan kaupungin nykyisen talousarvion ja taloussuunnitelman puitteissa.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti lähettää aloitteen hyvinvointitoimialalle valmistelua varten. Aloite tulee valmistella yhteistyössä ympäristötoimialan kanssa, huomioiden liikuntalain tulevat muutokset ja jo olemassa olevat kaupungin liikuntapalveluja ohjaavat asiakirjat, jotta nämä ovat synergiassa keskenään eikä päällekkäisyyksiä syntyisi. Mahdolliset toimenpiteet tulee kyetä toteuttamaan kaupungin nykyisen talousarvion ja taloussuunnitelman puitteissa.

Hyvinvointilautakunta 24.08.2023 § 78 74/00.01.02/2023

Valmistelu

Vapaa-aikapäällikkö Marke Rautiala

Aloite liikuntaohjelmasta on ajankohtainen ja tärkeä. Suomalaisten liikkumattomuus uhkaa kansanterveyttä ja kansantaloutta. Kemin kaupungille kuntalaisten liikkumattomuus maksaa vuosittain 6,7 miljoonaa euroa ja kuntalaisten paikallaanolo 8,2 miljoonaa euroa, yhteensä 14,9 miljoonaa euroa (UKK-instituutti).

Tulevaisuudessa Kemin liikuntaohjelma toimii työvälineenä kaupungin liikuntapalveluiden kehittämisessä ja on yksi kaupunkistrategian alaohjelmista. Liikuntaohjelma sisältää informaatiota liikunnan merkityksestä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä. Erityishuomiota kiinnitetään lasten- ja nuorten sekä vähän liikkuvien kuntalaisten liikkumisen lisäämiseen.

Kemin kaupungin liikuntainfra on isossa muutoksessa. Mittava ja monipuolinen monitoimihalli valmistuu ensi vuonna. Uimahalli on elinkaarensa päässä. Valmistelussa on koulujen palveluverkkouudistus, joka vaikuttaa ulko- ja sisäliikuntatiloihin. Sekä rakennettu että rakentamaton ympäristön tulee nähdä liikunnan kannalta merkittävänä.

Eri toimialoilla työskennellään kuntalaisten liikuntaedellytysten ja -aktivoinnin lisäämiseksi. Kaupunki tukee kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä ja toimii yhteistyökumppanina. Järjestetään ohjattua liikuntaa ja liikuntaneuvontaa eri ikäryhmille. Koululuissa toteutetaan Harrastamisen Suomen mallin mukaisesti harrastustoimintaa liikunta mukaanlukien. Vuoden 2023 aikana tehdään liikuntakysely, jossa kartoitetaan kuntalaisten liikuntakäyttämistä ja kuullaan kuntalaisten liikuntatoiveita. Tarkastellaan olemassa olevia liikuntatukia ja liikuntatiloja.

Lasten ja nuorten harrastusten lisäämiseksi valmistellaan lasten ja nuorten Kemin harrastepassia vuodelle 2024. Harrastepassi käy kaupungin omiin vapaa-ajanpalveluihin aktivoiden kohderyhmäläisiä ja auttamaan harrastusten rahoittamisessa. Harrastuspassin avulla syvennetään myös järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kemin kaupungin liikuntaohjelma laaditaan, kun liikuntapaikkarakentamiset ja toiminnan organisointi on saatu valmiiksi. Tuleva liikunta- ja kulttuuriohjelma sisältyvät samaan Kemin kaupungin vapaa-ajan ohjelmaan tukien kaupunkistrategiaa.

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi vastauksen valtuutettu Hannu Peurasaaren ja yhdeksän muun valtuutetun aloitteeseen Kemin kaupungin liikuntastrategian laatimisesta. Vastaus lähetetään edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.

Päätös

Hyvinvointilautakunta merkitsi tiedoksi vastauksen valtuutettu Hannu Peurasaaren ja yhdeksän muun valtuutetun aloitteeseen Kemin kaupungin liikuntastrategian laatimisesta. Vastaus lähetetään edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.